

Svenning av Lofti:

Latið okkum læra av søguni

Maður hevur sagt: »Tann, ið ikki vil læra av søguni, er dømdur til at endurtaka hana«. Hesum fyrndarorð eru mangan sannað, ikki minst av teimum, ið rátt hava fyrri borgum, bæði í farnu tíð og á okkara døgum.

Hevði Hitler havt lært av søguni viðvíkjandi herferð Napoleons eystur til Russlands í 1812, hevði hann ikki latið herlið síni farið somu leið og gjørt sama mistak. Hann lærði ikki av søguni og varð tí dømdur til at endurtaka hana, til týning fyrri mong hundradtúsund ung týsk og russisk hermanna liv og undirgang fyrri Týskaland.

Onnur søgulig mistøk

Ein fransmaður segði fyrri nøkrum árum síðani við Billy Graham: »Amerika er nú á middags-hædd síni. Stórbæra tjugundaaldar siðmenning tess hevur nátt

hámark sitt. »Við hesum orðum lá óivað tann hugsan, at nú var við at venda hinvegin.

Við at kanna søguna koma vit at hugsa um siðmenningar, sum í fortíðini náddu heiðurstindar, men sum nú einans eru at finna í søgubókum. Sum dømi skulu her verða nevnd: Babylon, Hellas og Rómarikið, sum øll hevdu tað til felags, at tey endaðu í vesaldómi og moralskum fráfalli.

I bók síni um Rómariki »The Decline and fall of the Roman Empire« nevnr Edward Gibbon m. a. hesar orðir til, at hetta veldiga heimsríki og siðmenning tess gekk til grundar:

1. hitt skjótt vaksandi talið á hjúnaskilnaðum
2. njóting uttan tamarhald.
3. fall fólksins.
4. fall átrúnaðarins.

Av hesum sæst at tað vóru innlendis viðurskipti, sum vóru

orsøkin til fall Rómarikisins. Heimini, sum eru grundstaðul samfelagsins, uppløystust, og fólkid tveitti seg uttan tamarhald út í lystir og ólevnað. Ein hevur sagt: »Tað vóru ikki figgindaherliðini, sum jarðløgdu nevndu ríki. Aðrenn figgindaherliðini komu inn um borgardyr Babylons, Hellas og Róms, hevði synd fólksins útint drepandi verk sitt, tjóðin kundi ikki verða standandi, hon varð etin upp innanfrá av syndarinnar kreft, og tað var hon, ið gav tjóðini menustingin.«

Onkur hevur sagt, at sama var við Týskalandi. Hetta land, sum hevur verið nevnt menningarmiðdepil heimsins og sum fostraði menn sum Martin Luther, Goethe, Schiller og Wagner, eitt land kent kring allan heimin, sum eitt land har Gud fekk heiður og orð Hansara var virt, har mentanin náddi tindarnar. Men ateisman fekk yvirtakið hjá teimum politisku leiðarunum. Og sum jodin Borsenius hevur sagt í bók um søgu jødanna: »Hvar var tjóð mentunarmanna og yrkjar anna«, tá Týskaland gav seg yvir til jødahatur og jagstrar undan og undir seinna heimsbardaga. Úrslitið av hesi framferð og øllum tí ómorálinum kanna vit. Billy Graham hevur sagt: Aðrenn russar náddu Berlin, aðrenn Bretar og amerikenn náddu Ruhr, hevði Týskaland longu tapt bardagan orsakað av sínum egna rotinskapi og gudloysi.«

Eisini á hesum øki endurtóku teir søguna.

Fara vit at endurtaka søguna?

Vónandi ikki. Men hetta er tann brennandi, sum tann einstaki føroyingurin eins og lögting, landsstýri og aðrir myndugleikar koma at avgera.

Tað visir seg at vera so lætt hjá okkum at siga, hvussu viðurskiptini í Vjetnam, Kypern og politiskar kreppur aðrastaðni skulu loysast. Men hvussu er við okkara egna tjóð, hvussu er við okkara egna býi, hvussu er við mínum egna heimi og hvussu er tað við mær sjálvum?

Danmark, sum hevur fostrað andans stórmenni sum t. d. Ingemann, Brorson, Grundtvig og aðrar, er hesi seinastu árin sokkið longur og longur niður á ómoralsku mýrina, so at tað nú hevur fingið eyknevnið »køstur-in í Europa«.

Tað mest syrgiliga í tí, sum fram er farið í Danmark, er at fólksins valdu menn á tí lóg-gávutínginum ikki eru ósekir í at hava leitt fólk og land út á blotan. Hetta hava teir gjørt við at taka týðandi skorður burtur, skorður, sum setta vóru av monnum við ábyrgdarskulu og gudstrúgv og á meginreglum Bibliunnar. Her hugsi eg serliga um grein 234 í straffilógini (pornografilógini) og lógina um frian arbeið. Teir góvu pornografíni leysar teymar bæði í skrift og í myndum. Úrslitið er eitt samfelag, ið loysnar frá beinunum og rotnar innanfrá.

Danska tjóðin hevur eftir øllum at døma heldur ikki lært av søguni.

Á einum kristilíggum útífundum á ólavssøku, varð mótmælt, at ymisk navngivin og ónavngivin donsk bløð verða seld her í Føroyum og at vistir verða; ónærsligir filmir, og spurt varð í hesum sambandi, hvussu tað var við filmseftirlitinum.

Hetta er vert at taka til eftirtektar hjá myndugleikum okkara, tí sambært grein 234 í straffilógini (sum danir hava avtikið, men framvegis er í gildi í Føroyum) eru slík bløð og filmir ólóglegir her heima. Heitt skal tí verða á Føroya Landsstýri og Føroya lögting um at streingja á og fáa steðgað hesi ólóglegu sølu. Nevnda grein 234 í straffilógini er ikki bara í vanligum gildi her í Føroyum, hon er staðfest av lögtinginum fyrri ikki so langari tíð síðani, við tað, at tá hon varð lögð fyrri Føroya Lögting til møguleiga avtøku, visti háttvirða lögting okkara hesum frá sær og á tann hátt staðfestu galdandi reglugerð, sum bannar ónærsligari skrivning og ónærsligum myndum. Men kortini leggja hesi ónærsligu bløð frammi til sølu í flestu blaðsolum í Føroyum.

Jóhan Mortensen hevði 29. juni í ár grein í Sosialinum, sum hann nevnr »Einoygd hugleiðing um vikubløð. Her skulu verða tikin brot úr greinini:

Betania í Skopun 20 ár í morgin

Í morgin eru 20 ár liðin síðani nýggi salurin, Betania hjá Hvítusunnusamkomuni í Skopun var tikin í nýtslu. Til vigsluna í 1954 var Holger Pedersen fyrstisáðamaður í Tabor-samkomuni í Keypmannahavn til staðar.

Í sambandi við 20 ára hátíðarhaldið er skipað fyrri mótið

»Tað er ein ovurhondsstór rúgva av teimum (vikublaðunum), ið hvørja viku finna sær veg inn í flestu føroysku húshald. Tey hagtøl, ið eru til skjals, tosa teirra skiliga mál. Vit føroyingar eru stórýtarar av vikublaðum.

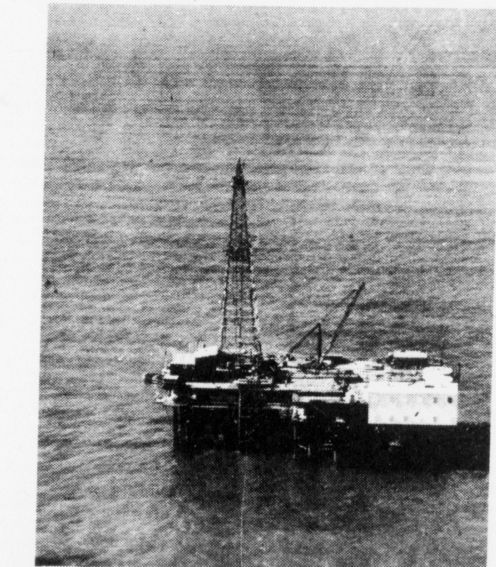
Ofta er tað ein stak ódámiligur heimur, ið fjalir seg aftanfyrri teimum snotligu, marglittu lættisnu síðunum.

Samantikið kann sigast, at flestu vikublaðini eru ein ódámilig spekulatióin í menniskjaligum veikleikum og ynskjum.

Tey eru ein turgeldan av menniskjaligum virðum og ein forðan fyrri handligari og andaliga mennan. Ein heilaoyðandi kóstur í flestu heimum í Føroyum.

Veruleikin er tann, at tað land, sum hevur tikið burtur flestu byrgingarnar á tí pornografiska okinum og yvirletur í hendurnar á grammum spekulantum at valka sær sum teir vilja, útvegar føroysku blaðsolum 90% av øllum lesitilfari.

Fara vit at læra av søguni? Vónandi. Latið tí øll, ið vilja litlu tjóð okkara tað besta og verja hana imóti óndum ágangi, standa saman í hesum máli og á tann hátt vera við at halda tjóð okkara »ppi á einum fyrri eitt kristið fólk verdugum stóði. Og hetta gerst við hjálp Guds okkara.

Talan er um at framleiða boripallar í staðin fyrri risatangaskip

leiða skip í framtíðini. Brúk er fyrri nýggjum hugskotum beinvegin, orsakað av at tað tekur sína tíð at menna, framleiða og færa út á marknaðin nýggja framleiðslu. Í hesum sambandi hevur Lindo skipasmiðjan heitt á leiðarar og starvsfólk síni um at koma fram við nýggjum hugskotum. Skipasmiðjan hevur í mun til aðrar skipasmiðjur fleiri sáttmálar um bygging av skipum, so góð tí er at umleggja framleiðsluna, sigur umsitingarstjórin á Lindo-skipasmiðjunni,

arbeiðsmenn innan sveiging, samstundis sum roynt verður at nútíðansgera umsitingina. Ein møguleiki fyrri framleiðslu er boripallar til oljuboringar.

DUC, ið er felag hjá A. P. Møller, sum leitar eftir olju í Norðsjónum, fær allar sínar boripallar úr USA. Um Lindo skipasmiðjan fekk hesa framleiðslu um hendi, vildi hetta givið arbeiði til eini 5000 fólk, sigur umsitingarstjórin á Lindo-skipasmiðjunni í viðtalu við danska blaðið AKTUELT.

Almennir fyrilestrar SÁLARFRØÐI

Undir hesum heiti heldur Eyðun Joensen, cand. psyk., í november—desember mánaða 4 fyrilestrar á Fróðskaparsetrinum. Allir fyrilestrarnir byrja kl. 20.

1. Hóskvøldið 14. november
2. — 21. —
3. — 28. —
4. — 5. desember

Fróðskaparsetur Føroya

Klinik for tandproteser

Mandag den 2. december åbner jeg klinik i Dr. Jakobsensgøta 11 i Tórshavn med konsultation efter aftale. Midlertidigt telefonnummer 12240. Tid kan bestilles hver dag mellem 16—17.

Mads Chr. Jacobsen
exam. prakt. tandtekn.
medlem af LPT i Danmark
overenskomst med kommunerne

Reception lørdag 30/11 mellem kl. 10—12.